

17

18

2.

3.

4.

5.

6.

1748.

1. ¹⁷³⁷ Beermannus, Guntorus Boubartus: De Legatis pœnæ nomine
relatiis. 2 Saeph.
2. Carrsch, Joann Tobias: De juron petris in conferendis
studiorum sumbitus rito vel irritis.
3. Kruonius, Carolus Gottlob: De familiar conductine foro.
competente in primis in Saxonia Electorali.
4. Nittelblott, Daniel: . . . An et quatenus matrimonium
ad morganaticam pacto tale licitum sit? in genere.
5. Paus, Karl Friedrich: zergzet siner Joann. Volkesmenge
in i recht zugehoert von der Verschiedenheit des Begriffs
des Worts: Lectionum. . .
6. Pankow, Joannes Hartwich: Aenigma, quod imperatori licet.
C. de nudo jure quirit. toll. viduum in domibus quiritariis
ac limitariis solent notiones juris in re ac ad rem evolv.
Liores nitit.

7. Liebkorn, Augustus : De successione conjugum in bonis
constante matrimonio acquisitis . . . ^{in debitis}
1749. ^{ingestis]}

1. Buchnerus, Joannes Samuel Fridericus : De ratione decidendi
controversias circa portionem stabulariam conjugum. 7.

2. Buchnerus, Jo. Samuel Fridericus : De iteratione testame-
nta vel irrita.

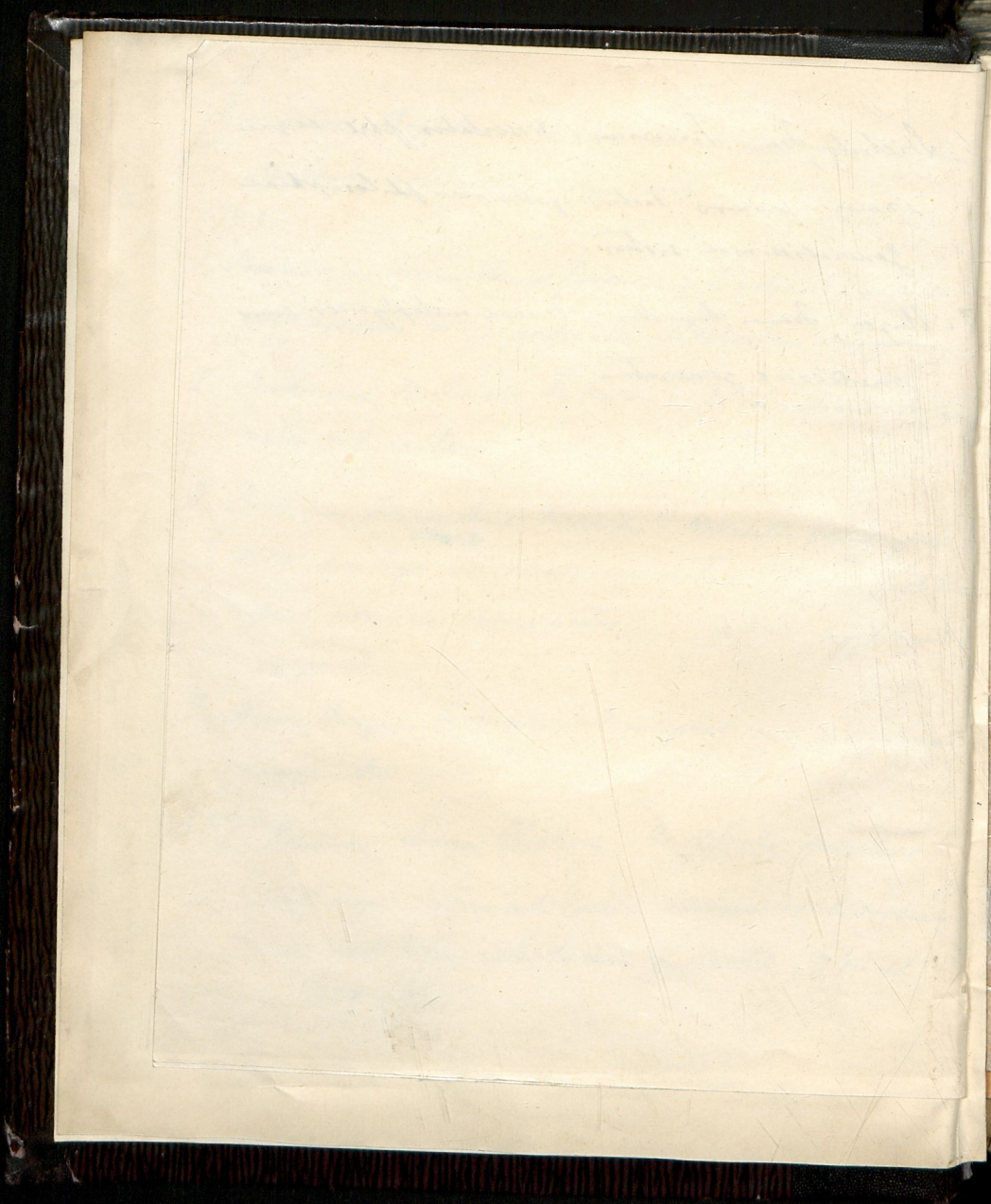
3. Buchnerus, Joannes Samuel Fridericus : Aestatis inang. juris-
dica, qua leges succedendi committas et juris jurisdictione
que normam examinat . . . publice recitanda
proponit.

4. Meier, Georgius Fridericus : De voluptate cum religione
conjuncta.

5^a, 6^a, c. g.
= Reiterus, Joannes Heckerich : De affectu querelae
inofficium testamenti juxta ordinem et debi. successio-
rii instituae iudicium non querentis . . . 3 exempl.
1749 a 1765.

6. Striebitz, Adam. Trivium: Dissertatio phil. caetero
in unum. primus tractus systematicus philosophiae
generalissimae sistens.

7. Unzer, Joann. Augustus: Dissertatio metaphysica cum
medicina generationis.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
CURA ASSATORIA,

Von
Der Braten-Cur;

Quam
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſæ Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
PRÆSIDE
DN. D. MICHAELE ALBERTI,
SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDE-
CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFES-
SORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.
FACULTATIS MEDICÆ SENIORE,
DECANO SUO SPECTATISSIMO,
Domino Parrono, ac Promotore suo, omni honoris cultu prosequendo,
PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,
ANNO MDCCXLVIII. D. SEPTEMBER.

HORIS LOCOQUE CONSUE-
TIS AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI SUBJICIET
RESPONDENS
CHRISTIANUS GOTTLOB DEMIANI,
MUSKAVIA-LUSATUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO IN ANATOMIA MEDICA

CURA ASSAETORIA

DE

SECT. ANATOM. CURA

BY J. H. M. ...

PHYSICIAN ...

... ..

... ..

PROOEMIUM.

Curationes Medicae multiplicibus modis & speciebus discrepare, lip-
pis & tonsoribus cognitum est, id saltem hoc loco significare & attentioni commendare placet, quod illæ etiam differant respectu partium, temporum & remedium; hinc apud antiquas & exterarum gentium medici pro varietate morborum quoad species discreti fuerant, ut, quia vita brevis, ars vero longa est, medici longioris moram & opportunam magis occasionem nanciscantur, cognitioni cujuslibet morbi assiduam & constantem impendere operam. Quemadmodum enim qualibet pars proprio interdum laborat morbo, velut morbi capitis, oculorum, aurium, cordis, pulmonum, ventriculi &c. ita diversimode curarum

A 2

rum

rum institui debent: sic discrepant curæ, quoad materias medicamentosas earumque præparaciones, hinc innouere Galenicæ & chymicæ medicationes, per simplicia & composita, per artificialia & naturalia, per contraria & similia, per domestica & arte facta, per diætetica & pharmaceutica, per Lac & Serum Lactis, cum aquis soteriis, avena, viperis &c. Milch-Cur, Molken-Cur, Bruhnen- und Bad-Cur, Haber-Cur, Vipern-Cur. Si ex omnibus saltem, solius ventriculi considerationem instituimus, tunc variæ morbosæ afflictiones & anxietates, velut e lerna malorum, originem inde ducunt; quæ incommoda a sola ciborum ingestione proveniant, ab antiquissimis temporibus indicatum & deploratum prostat; hinc *SENECA Epist. 21. inquit: Venter præcepta non audit, postulat, appellat: non est tamen molestus creditor, parvo dimittitur; si modo das illi, quod debet, non quod potes: & porro Epist. 95. immunes erant a tot morbis, qui nondum se deliciis soluerant, qui sibi imperabant, sibi ministrabant - - simplex erat ex simplici causa valetudo; multos morbos multa fercula transitararum permisceat luxuria, terrarum marisque vastatrix - - innumerabiles esse morbos miraris; coquos numera: obid viribus, legibus & ordinibus naturæ nemo vim inferat, ne autochiriæ culpam, speciem & maculam sibi contrahat; siquidem non arduum & grave opus est, ut comestatione & comotatione multi præmaturam & acceleratam mortem sibi causentur: nam parvo natura contenta vere dixit*

xit CICERO *Lib. II. de fin. c. 28.* id circo *disce paucis esse contentus* monuerunt ELIANUS *hist. var. Lib. IV. c. 13.* STOBÆUS *Serm. XVII.* Plurimi igitur homines ventri serviunt, & magis gustui satisfacere, quam de utilitate & necessitate judicare gestiunt, quos non selectus, sed varietas & satietas afficit & delectat, non attendentes, quod sæpe mors in olla lateat: aut quod HOMERUS *Iliad. XIX.* professus est: *non vivendi modo, sed & moriendi viaticum esse nutrimentum,* aut quod PLUTARCHUS *in Conviv. Sapient. VII.* asseruit: *majoris laboris esse ingestum consumere & dissipare, quam comparare alimentum.* Quemadmodum porro inquietæ, speculabundæ & luxuriosæ mentis occupatio est, ut semper aliquid novi inveniat, inde autem sæpe aliorum marsupia mulgeat, ita non solum quoad amictum, sed & quoad victum & potum semper novæ excogitantur consuetudines: quare ISIDORUS *Pelusiota L. II. ep. 57.* exclamat: *corpus alimento non deliciis, paucitate non saturitate, sufficientia, non magnificentia sumptuum, que profusione opus habet: ille enim & animo & corpori utilitatem afferunt, ut quæ & sanitatem & robur & optimam habitudinem concilient: hæ autem utrique parti obsunt: neque enim dantaxat sanitatem labefactant, verum etiam graves morbos parturiunt.* Etenim non modo cibi pretiosi, deliciofi, luxuriosi & opipari noxam & perniciem minantur, sed etiam intemperantia, ingluvies & voracitas sanitati valde officiant, dum nonnulli velut equus carrucarius gulosi & insatiabiles sunt. Sicut etiam diæta simplex

& moderata a primis mundi temporibus commenda-
 data & approbata fuit, ita de contraria vitandi ra-
 tione BARTHOLINUS sentit differitque *tract. de*
sangu. vetito p. 53. Deus hominum conditor cibum &
potum pro incolumitate non deliciis, largitus est; cu-
jus hoc dedit indicium, quod parvo temporis voluptas
eduliorum sentiat, brevissimo, scil. inter deglutien-
dum; & in Medic. Danor. domest. dissert. 9. p. 396. In-
gluvies omnium morborum mater est; & ciborum
fatietas nimia onerat ventriculum, excrementis fo-
menta suggerit & universum corpus torpidum reddit:
 hoc verissimum testimonium suo nutu comprobat
 PAULLINI *Cent. 1. obs. 85. p. 107. Ingluvies omnium*
morborum matrix & nutrix & elegans vita brevio-
ris compendium: Sic benignissimus Creator homi-
 num necessitati & utilitati varia condidit & destinavit,
 quæ eorum sanitari, conservationi & alimonie in ser-
 viunt, adeo ut nec in speciebus materiæ nutriti-
 varum & esculentarum, nec in modo præparationis
 ullus unquam defectus extiterit: hominum autem
 malitiosus & perniciosus luxus semper justissimum
 ordinem divinum turbavit, immutavit, reformavit,
 inde autem justo judicio innumeros sibi contraxit
 morbos, quare *Clem. ALEXANDRINUS Lib. II.*
Pædag. c. 11. inquit: qui ad luxum mensurarum propensi
sunt & suos sibi morbos enutrient præest dæmon hel-
luo maximus; porro: Antiphanes, Delius medicus,
 vel unam hanc dixit esse morborum causam, ciborum
 varietatem: sicut HELMONTIUS in *Jure Duum-*
viratus ventriculum præcipue, præter Lienem (quo
 aliqui

aliqui intestinum duodenum referunt) utpote fontem, officinam & laboratorum morborum fere omnium accusant; De veteribus referunt **ATHE-NEUS** *Lib. 1. Deipnosoph. c. 9.* **SALMASIUS** *in not. in Flav. Vopiscum p. 419.* **BISCIOLA** *Lib. 9. H. S. c. 10.* **DAUXUETUS** *in Lib. XI. Silic. p. 448.* Hier. **MERCURIAL.** *Var. Lect. Lib. 4. c. 17. in art. Gymnas. L. 1. c. 11.* **Aldus MANUTIUS**, Pauli filius *Lib. 1. de quaesit. per Epist. ep. 4.* **BRUYERINUS** *de re cibar. L. 3. c. 1. p. 126.* quod quater per diem cibum ingesserint: videlicet matutina jentatione, quam prandiculum vocabant, dein prandio, postea cena, denique comessatione: & ne inter prandium & cenam nihil egressis videantur, addiderunt quintum tempus inter meridiem & cenam & vocarunt merendam, siue cibum pomeridianum, postprandium, prandium secundum, anticcenium juxta Isidorum est, qui declinante die sumitur cibus: concedebant autem veteres quinque cibum sumere pueris, qui largiori ad corporis augmentum utuntur nutrimento, opificibus, servis, viatoribus, qui durioribus laboribus, multa in vitali economia consumunt, ideo multa reparatura indigent: reliqui autem homines liberaliter educati, semel tantum, aut ut plurimum bis comedebant. Ast omne etiam nimium vertitur in vitium. Nec solum copia, quantitate & repetitione in assuetudine victu vitium committi potest, sed etiam modo & preparatione variabili; hinc variae inventiones in elixatione & assatura ciborum constant: quoniam vero Diata & ciborum coctio atque assatio variante

riante usu nunc commodum, nunc incommodum, nunc alimentum, nunc medicamentum, nunc sanitatis praesidium, nunc morborum lenocinium & stimulum constituit, ita in amplissima, maximeque utilissimi contemplatione saltem hoc loco specialissimam hanc disquisitionem seligere & paululum ventilare placet, ut praesenti Specimine Inaugurali de CURA ASSATORIA paucis agamus & differamus. Rogamus igitur caelestem eumque optimum actionum & ceptuum nostrorum moderatorem, ut huic praesenti opellae bonos & exoptatos largiatur successus.

§. I.

DE varia consuetudine apponendi & usurpandi carnes apud veteres inter alia BRUYERINUS *l.c. Lib. 2. cap. 3. p. 68. 69.* ita scribit: *Possidonius Stoicus ap. Athenaeum scribit: Gallos in caenis & cibus suis pane parciorius, carnibus vero liberalissime, cum in aqua elixis & coctis, tum verubus assatis & carbonibus tostis, quem morem retinuisse video, etenim mire delectantur carnibus sic coctis. Qui enim nitidiores existimantur, maxime carbone tostis capiuntur, ea frustra carbonarias vocantes & porro: c. 6. p. 124. 125. Agamemnon donavit Nestorem Phenicemque assis carnibus. Quin etiam Menelaus filiorum nuptias celebrans mensas iis instruxit.* Inde liquet & alios in elixis, alios in assis carnibus delicias & oblectamentum quaesivisse. Dum in praesentiarum de *Cura Assatoria* agere constituimus, paucis indicabimus, quid hoc argumento intelligi, accipi & tracta-

tractari velimus: videlicet quod in *nonnullis* subjectis & casibus *morbosis* carnis *assata* congrua comestio *medicam* quandam opem concilier. Quemadmodum enim sub *perita* ordinatione satis sæpe *cibi* non solum *alimentosam*, sed etiam *medicamentosam* vim habent, ita in *nonnullis* casibus *carner*, per species discretæ, deinde hic *elixæ*, alibi *assata* magis conducunt. Ast hæc *Cura* præsentis *thema-*tis, non *absoluta* æque minus est, ac ad completas, plenarias & *totales* curationes communiter *varia* consilia & *auxilia* requiruntur: hinc *dietetica* talia *media* completam *curam* *adjuvant* & ex parte *quadrantenus* constituunt, atque completam reddunt. *Assa* igitur *Criticis* dicitur *sola*, *nuda* affectio aut prædicatio, ut & *secca*, hinc relativo & *mutuatio* significatu ad *vehicula* sicca, ad id quod *tosum* & *aridum* est, in quo nihil *liquidi* relictum, applicata constat. BOCHART. in *Hierozoic. Part. Prior. L. 2. c. 5.* hinc HOFFMANNUS in *Lexico tit. Assa, Assatio* explicat: *assa* caro, est *simplicissimus* modus *coquendi*, ubi nec *olla*, nec *aqua*, nec *ullo* *alieni* saporis *condimento* opus est. Modus *coquendi* *antiquissimus* est, ut ex *Homero* apparet, qui *Diis suis* nunquam *elixas*, sed *assas* solum apponit: imo jam longe ante *ipsum* *Deus* *Mosi* præcepit, ut *agnus Paschalis* *assaretur* ad *ignem* *Exod. XII, 9.* idem & *simplicissimus* est, cum *solo igne* sine *ullo* saporis *alieni* *condimento*, aut *olla* *aquaque* peragatur, unde *veterum* voce *assam* *carnem* i. e. *solam dietam* fuisse constat. Porro *robustiora* corpora *efficit*, & *minus* *temporis* requirit, quam *elixatio*: unde ap. *HOMERUM* *Iliad.* omnia *assata* *asserens* *apposuit* *Ulyssi*. Inde liquet, ob *varias* rationes *veteres* *assas* *carnes* in *majori* existimatione habuisse, quasi *Diis* magis *grati* & *suaves*, hominibus

B

bus autem magis commodi & utiles existant: quare modus parandi cibum elixatione s. coctione cum aqua recentior assatura est: hinc *Alex. ab ALEXANDRO Genial. diet. Lib. 4. c. 17.* refert, quod in epulis sacrificialibus gentilium caro perpetuo tosta vel assa fuerit, excepta arvetina, quae elixabatur: & SALMASIUS ad *Vopiscum in Aureliano c. 50.* recenset: *Veteres in prandio elixa, in cena omnia assa apponi consueverant.* Ita enim assatae carnes ventriculura facilius firmiusve satiant, concoctionem vivacem ac vegetam postulant, roborando corpori magis inferiunt, hinc communiter appetitus ad easdem ardentius fertur & utpl. coqui & coquæ de bono & grato assato citius & avidius interrogantur, quam de elixo: inde ab iis, qui ventri indulgent serviuntque, *dies assatorum*, quos bratibiles vocant, pluris aestimantur, quam reliqui: hinc HOMERUS *Iliad. XIX. v. 160.* canit: *haec sunt ventri stabilimenta, pane & assa bubula: ubi pane, ut apud PLAUTUM Curculio II. 3. 88.* in neutro genere ponitur. Quemadmodum etiam antiquius assaturæ & assationes simplicioribus præparationibus ciborum adscriptæ fuerant, ita de illis valet, quod AVSONIUS ap. *Stobæum Serm. XVIII. p. 167.* elocutus est: *licet tum momentanea sit ista glutienti suavitatis, infinita tamen obsonia excogitavit. Mariae navigantur ad ultima usque littora; Majus studium coquis, quam agricolis impenditur: aliqui tota prædia conviviorum apparatu consumunt. Annon hoc miserrimum est? præf. cum nihil utilitatis corpori accedat ex tam sumptuosa dapium structura. Omnino enim contraria ratione qui communissimis cibis utuntur, robustissimi sunt.*

Assata igitur & Elixia quoad speciem præparationis Carnium distinguuntur: Assatio est illa præparatio, qua carnes esculentæ externo ignis calore, ut plurimum sicco modo, successive uruntur & torrentur; ut extrinsecus aridiores, intrinsecus succulentiores evadant: sic enim SENNERTUS in Epitom. Physic. Lib. 3. c. 4. ad fin. differit: ultima coctionis species est assatio: in misto enim humor qui abundat, si a calore sicco externo absumitur & temperatur, assatio fieri dicitur. Sunt autem assa extra quidem sicca, intus vero humida, humiditate propria, ipsisque elixis humidiora. Nam calor siccus externas partes desiccatur, porosque coarctat, ut humori interno egressus non pateat. Assatio vero & elixatio præcipue fiunt: hoc sicco ignis æstu carnes adhuc extrinsecus humidæ & membranis suis inclusæ exsiccantur, incrustantur & condensantur, ut parum de propria sua humiditate exhalare possit, quæ magis introrsum pulsa, retroacta & repercussa, illico substantiam carnis hac humiditate coquit, eliquat & emollit, superstitie manente illico hac propria naturali humiditate gelatinosa, unde tales carnes sapidiores, succulentiores, efficaciores magisque roborantes æstimantur: sicut coqui artifices gallinas, capones, anates, carnes alias esculentas in oclusa, aut conglutinata olla absque alieno & externo liquore vel jure sub cineribus calidis, aut in clibano pistorio, aut assatorio culinari propria sua naturali humiditate lente sensimque torrent & meliores magisque gratas, deliciosas & confortantes esse judicant & affirmant: hinc Critici asserunt, quod Assum æstimandum sit, ubi in opsoniis sine pigmento saporis alieni cibi parantur & assa caro sit,

sit, quæ sola sine iusculo ad ignem torretur & mollitur: *vid. GESNERUS in Thesaur. Lingu. Lat. tit. Assum. Ad differentiam porro elixorum & assatorum inculcandam, hæc SEBIZIUS de aliment. facult. L. 3. c. 2. p. 574. 575. proferret: proprio nativoque humore in externis partibus ea, quæ assantur humidiora sunt; in exterioribus autem sicciora. Igneus namque calor illis est vicinus: quare humiditatem extrinsecam absorbet, crustamque inducit, tanquam aliquod operculum, quod postea illius penetrationem arcet, interiorumque humiditatem tuetur, ne foras rapiatur, aut consumatur prorsus: hinc citius & facilius digeruntur elixa, quam assa: ratio est, quia molliora & humidiora, si non humiditate propria & nativa, saltem adventitia & aliena, quam ab humore in quo elixa fuerunt, acquisiverunt. Assa contra duriora sunt & sicciora, si non per tota, saltem forinsecus, quoniam a sicco calore quasi tosta. Ideo medici quidam, de salubritate alimentorum solliciti, præceperant animalia sicciora duriora, densiora & annosiora elixanda; molliora, laxiora, humidiora & juniora potius assanda esse, ut discretæ hominum temperaturæ & corporis constitutioni quadrent: referente SEBIZIO loc. cit. p. 575. sq. a sicco calore siccitas, ab humido vero humiditas in carnes inducitur. Atque hæc causa est, quod carnes quæ siccioris sunt temperamenti, quales sunt bubule, non assentur, quoniam duriores siccioresque evaderent, sed potius elixemus, ut fiant humidiores. Contra agninas, hædinas, vitulinas & porcellorum assentur, quo redundans humor vi assationis consumatur, conf. DEODAT. Pantb. hygiast. Lib. 1. c. 32. CASTELLANUS de esu carn. Lib. 1. cap. 7. Sed dum de elixis nobis hoc themate non principalis sermo*

mo est, ideo paucis saltim indicamus *Elixa* comprehendere illum modum præparandi carnes, quo extrinsecus affusa aqua decoquantur, indeque molliuntur, macevantur, humectantur, relaxantur, unde *gelatinosa*, lubrica, *pinguis naturalis* substantia extrahitur, eliquatur & in aquam affusam, nunc una decoctam, excipitur & miscetur, quæ postea *jus carnis* constituit: hinc *elixa* dicuntur, quæ in & cum aqua coquantur, inde decocta & juscula conficiuntur: ob id *Festus* *elixa* a *liquore*, alii a *lixa* i. e. aqua derivant & nominant *Röchen* ex *ροχος* i. e. aqua. vid. MARTINI in *Lexic. Philolog.* & Petrus CASTELLANUS de *esse carniuum* p. 76. *Assum* vicissim aliqui cum ISIDORO L. 20. c. 2. quasi *arsum* ab *ardeo* vocant: GESNERUS vero in *thes. LL. tit. Assus* de Nonnio refert: *assum* *opsonium* s. carnem, simpliciter, nulla re, ne aqua quidem affusa, solo igne coctam, significat: addit porro: neque audiendus est ISIDORUS loc. cit. *assum*, quod ardeat, quasi *arsum*: neque VARRO de L. L. 4. 22. p. 28. dictum *assum*, quasi ab igne *arsudescit*. Germani vocant *Braten*: MARTINUS derivat a *ἄρδεν* more Dorico pro *ἄρδεν*, urere, incendere, arde- re, inflammare. vid. *Jodoc. WILLICHIUS* in *arte magiri- ca* s. *coquinaria* p. 45.

§. III.

Assata igitur carnes ab antiquissimis temporibus suis gaudent laudibus, præconiis & commendationibus, hinc SERVIUS in *Comm. in Lib. 1. Æneid. Virgilio* inquit, quod Heroicis temporibus carne non vescerentur *elixa*, quasi apud *assam* carnem animus magis exultet & hilaritati ac jucunditati se committat, *beym Braten macht man sich lustig*, quippe festo bratibili: hinc PLATO de *Republ.*

Lib. 4. hanc, videlicet afflationis, parandi rationem priscis & heroicis familiarem reddit ipsa facilitas: minimum enim operosa est, solo igne peragitur, nec veru deesse potest, ubi igni fruendo materia suppetit. In Medicorum vero scholis quaestio illa proponitur, an assae carnes elixis sint salubriores. Communis quidem medicorum consentiens sententia eaque veritati consona est, quod elixa sint humidiora, molliora, teneriora, mobilia, laxiora magisque lubrica, ut & facilius digeri, ventriculum & intestina magis humentare & emollire, porro citius digesta aliorum transferri & facilius in succum & sanguinem converti queant soleantque: ast quoniam ex ipsis mediante aqua pars nobilior, propria, genuina, congenita, substantifica extrahitur, ideo eadem comparate parcio-rem, minusque saturatam & consistentem materiam alimentosam continere; hinc CASTELLUS l.c. judicat: Elixa non multum proprii humoris retinent, sed imbuuntur alieno, qui in superficie magis consistit, (& uti Arnold. VILLANOVANUS de esu carniuum ait: jura adipata admodumque pinguia efficiunt.) Assis autem plerumque vi ignis crusta obducitur, qua humor intro coactus expirare prohibetur; unde fit, ut in proprio humido coquantur, eorumque partes interiores optimo succo refertae sint, atque ideo laudabiliores habeantur. Ast cum non indiscretim de salubribus & insalubribus judicandum sit, sed semper justa relatio ad individua, quoad conciliationem causarum naturalium insitui debeat: (huc quadrat, quod HIPPOCRAT. lib. de alimento profiteretur: omnia mala & bona ad aliquid referuntur & quod effatum SEBIZIUS loc. cit. p. 576. illustrat: nihil simpliciter & absolute vel bonum & salubre, vel malum

malum & insalubre pronunciandum, sed cum limitatione certoque modo: idque propter varietatem circumstantiarum & p. 577. cum assa elixis suo modo sicciora sint, scilicet secundum partes exteriores; elixa contra humidiora sint foris, intus etiam, si de extranea loquaris humiditate manifestum est, cum diversis sint qualitatibus prædita, etiam diversos illorum esse effectus, diversamque rationem, conf. HEURNIUS Institut. Med. Lib. 7. cap. 3. BLANCARD. insit. med. Part. 3. c. 8. hinc elixa & assa sanis & agris pro varietate subjectorum, qualitatum & circumstantiarum aut imperita aut perita ordinatione vel prodesse, vel obesse posse: existimamus igitur & judicamus, quod elixa & assa nunc magis, alibi minus conducant, & analogam questionem involveret disquisitio, an humida an sicca, an largiter alimentosa, an parce nutrientia, an eupepta, an dyspepta indiscriminatim omnibus aut proficiant, aut officiant: vid. HUCHERUS in oratione an cibi coctiles magis salubres, & HUMMELBERGER in annot. in Apitium Cælium: quam ob rem minus a partibus CAMERARII stamus, qui in Syllog. memorab. Cent. XII. part. 26. ita sentit: quorsum tot ambages? Ego enim parum interesse puto, in eodem genere carnis assam, an elixa comedatur. Aut certe, si aliquod discrimen ista coctionis diversitas faciat, illud est exiguum, nec tanti, ut impedimento esse possit, quo minus electio sani hominis appetitui ac gustui relinquatur. Tamen si quis in re levis momenti hunc sibi scrupulum quoque exemptum cupiat, iis potius assentendum puto, qui assa sicciora elixis esse affirmant. Præter necessitatem igitur multum disceptarunt, an elixæ carnes absolute assis intuitu salubritatis præferri mereantur & an illæ præ his
humidioribus

humidiores sint, siquidem vel coquorum famulis & cinthonibus constat, quod carnes, præcipue *juniorum* animalium, paulo *diutius* coctæ in *pultaceam* massam deliquescant. Talem medicorum disensum, quoad modo indicatam qualiter & differentiam præparationis carniû ampliori discursu significavit SCHNEIDERUS *Lib. V. de Catarrhis c. 2. p. 37. seq.* Huc etiam pertinet, quod pro *meliori* salubritate concilianda carnes, imprimis *vetustorum* animalium, aut quæ *durioris* & densioris consistentiæ, aut structuræ sunt, vel in *aceto*, velut *muria*, maceantur, aut *contundantur*, ut fibræ *laxiores* reddantur & emolliantur, ideoque *calor percussus* tales carnes melius penetrare & *intimius assare* queat: v. SEBIZIUS *de alim. facult. Lib. V. ff. 85. p. 1429.* KEKERMANNUS *Curs. philos. disp. 9. probl. 12.* quem modum coqui cum vervecis coxa & femore servare solent.

§. IV.

Nunc in ordine præsentis tractationis indicabimus, quibus *Subjctis sanis* pro *tuenda* sanitate & ægris *certis*, qui *alimenta* assumere & tolerare adhuc possunt, ut ad *perferendos* & *superandos* morbos habiles fiant, carnes *assæ* præ *elixis* magis convenient, ut inde etiam *utrisque medicus* usus promitti queat: Ex prædictis igitur constat, quod carnes *coctæ*, aut *elixæ* ab affusione aquæ mediante calore & decoctione *humidiores*, succulentiores & *molliores* sint, de quibus SEBIZIUS *loc. cit. p. 576.* & ex eodem SCHNEIDERUS *l. all. p. 43.* judicant: *competunt elixæ carnes illis, qui sunt adhuc in incremento corporis*, ideoque *molliori*, *mobiliori* & *liquidiori* nutrimento indigent, quorum structura in *juniori* ætate *laxior*, *tæxerrior*, mollior & flexi-

flexilior est: qui sicco sunt temperamento præditi, adeoque sufficientem humectationem requirunt, qui calidis siccisque laborant ægrotudinibus, in quibus necessaria humiditas pro fluidis & solidis partibus magis dissipatur facilisve deficit: præsertim in regionibus annique temporibus calidis atque siccis, ubi ex naturali necessitate sufficiens humectatio proficua est, quam calor magis consumit atque dissipat, denique quibus alvus est adstricta ob rigiditatem & siccitatem fibrarum, tunicarum, nec non ob parciorem emollitionem & humectationem ac siccitatem, leniorem & duritiem fæcum alvinarum. Exinde vero facile ab elixis ad assa assumere & quasi contraria relatione concludere licet: quo pertinet quod idem SEBIZIUS *ib.* ex adverso sentit: *elixæ carnes minus conveniunt iis, quibus alvus multum fluit, quique humidis frigidisque tenentur affectibus*: Quando igitur Cura assatoria, aut medicus usus cum assatis carnibus instituitur, tunc supponuntur talia Subjecta valetudinaria, quibus appetitus non plane prostratus est, sed quibus dietetica media ad reparandam & confirmandam sanitatem ordinari possunt, quæ non specialiter adversatione & nausea carniæ esum prosequuntur & fastidiunt; quæ adhuc modicum carniæ esum & usum tolerant, quæ non morbo, præcipue imbecillitate, ventriculi laborant; quæ non valde facilia ad vomendum sunt; quæ non præternaturali, eoque impr. excessivo & valde ominoso vomitu fatigantur; quæ de temperamento sicco & stricto, velut melancholico & cholericò nimium participant, quibus assata, quippe sicciora, minus, quam elixa conducunt: quæ porro sanguinem spissorem continent, quibus chylus, ex assatis prodiens, saturatior, consistentior & pinguior accedit,

C

cedit, unde sanguinem similibus qualitatibus obrinent, eum
 schwebres, dickes, fettes Blut: quæ a sanguinis molesta &
 suspecta plenitudine varia morbosa patiuntur incommoda:
 quibus assæ carnes ob largius nutrimentum præjudicio-
 sum augmentum abundantis modo sanguinis præbent;
 quibus propterea magis abstinentia & jejunium commen-
 dandum est, die Hunger-Cur, cui opponitur die Braten-
 Cur, i. e. Cura Saginatoria & pinguefactoria, die Mast-Cur,
 huc spectant & referri debent Subjecta quæ duris, densis,
 & consistentibus alimentis adsecta sunt, velut sunt incolæ
 regionum borealium & maritimarum, die Hart-See- und
 Nordländer, ad differentiam aliarum nationum, quarum
 inquilini & coloni molliori, teneriori & magis luxurioso
 fruuntur victu, qui duriores ægre perferunt, sicut illi qui
 hunc male digerunt, welche nicht wiederhalten, sättigen
 und Nahrung geben, sondern bald aus den Magen, Kallau-
 nen und Leib rutschen; huc pertinent Subjecta, quibus assæ
 carnes magis conveniunt, quæ non otios, ignaviae, seden-
 tariae vitæ & laborum tædio ac fugæ inhærent; de qui-
 bus BARTHOLINUS in *Medicina Danor. domest. dissert. 6.*
p. 292. inquit: *mollium alimentum hominibus otiosis, seni-
 bus, imbecillibus & ægrotis accommodatissimum est, qui ve-
 ro corpus exercent, cibos postulant firmiores. Exercitatio-
 ne enim calor augetur, qui nisi dura alimenta occurrant,
 in proprium humidum sevit: hinc videmus messores nostros
 & tritores, nisi durissimis cibus satientur, labori esse impa-
 res.* Huic choro Subjectorum annumeranda ea sunt, quæ
 non spissa, viscida & tenaci lymphæ laborant, neque ejus-
 modi morbis affliguntur, qui ab hac causâ proueniunt, nec
 ea Subjecta, quæ variis stagnationibus humorum, infarcti-
 bus

bus viscerum, cruciatibus hypochondriacis, alvi adstrictionibus & exsiccationibus, urinae retentionibus obnoxia sunt.

§. V.

In indaganda & indicanda hac relatione *assatarum* carniū ad *diversa Subjecta*, quibus illæ salubres & medicamentosa esse possunt, non silentio prætereundi sunt medici, comparate antiqui, qui de ARISTOTELIS asserto *probl. 54. Sect. prima*, quod carnes *assæ humidiores* sint elixis dissentire & controversiam movere solent, quam contrarietatem P. SORBAIT in *Isag. Med. P. IV. c. ult. obs. 6. qu. 2.* ita componere & inter se conciliare studet: *carnes videlicet assas esse humidiores humiditate propria; elixas vero aliena: hæc siquidem per elixationem acquiritur & propria in jusculum deponitur: hinc diuturna fortisque coctio carnes adeo infatuare & inspidas reddere solet, ut tædium nauseamque causetur; ex qua causa nobis videtur VERULAMIVS in Histor. Vitæ & Mortis p. 549. assatorum dignitatem & utilitatem præ elixis rueri: ast utraque pro diversitate Subjectorum nunc magis, nunc minus conducunt, quare assata alimenta bonum appetitum, robustum ventriculum, facilem digestionem, liberasque excretiones requirunt; quæ affectiones in nonnullis valetudinariis, certo gradu adhuc præsentem, conferri & dijudicari debent. Quare Subjecta quæ facile e *ventriculo* & lenta atque *sicca alvi* excretionem alias *morbosas* molestias patiuntur, velut cardialgiam, asthma, palpitationem cordis, vertiginem, cephalalgiam, visus obnubilationem, singultum, anxium conatum vomendi, angustatoriam oppressionem pectoris, præparatoria ad hæmoptysin &c. iis frequens & largus usus as-*

C 2

sato-

fatorum haud commodus & salubris est: id quod etiam Constantinus Aphricanus in Opp. Lib. I. de victus ratione variorum morborum testatur est. Quaecunque Subjecta ratione temperamenti aliarumque conspirantium causarum in polyposa concrementa inclinant, iis etiam victus assatus crassorem & largiorem chylum præbens, non æque ac elixus, qui temperatior, fluidior & mobilior est, salubris existit. Quibuscunque Subjectis Sanguis plenitudine sua urgens & molestus ad spontaneam imminutionem difficulter pervenit, velut in hæmorrhoidariis & menstruatis, illis liberalior assatorum comestio haud utilis est, quoniam sanguinem alias nunc superfluum magis auget, subinde etiam in spissorem consistentiam redigit. Quaecunque Subjecta in Spasmos inclinant, iis præter alias etiam ex hac ratione crebrior & uberior esus assatorum ob id minus commodus est, quia massam sanguinis accumulatur & ad sufficientem motum ac circuitum, ut & promptam secretoriam depurationem quadantenus ineptam addit: minus vero cum VALENTINI diff. Epist. p. 202. consentimus, qui propterea assas carnes arthriticis insalubres esse, & ad eam disponere arbitratur, quasi sub assatione igneas, sulphureas & aquæ forti similes particulas assumant, quæ dein vellicante irritamento ad tales dolorificas stricturas allicerent; cum rectius sub atroci arthritico cruciatu ventriculus imbecillior & ad duriores assatas carnes digerendas ineptior fiat; hinc suspectæ generantur cruditates, quæ ventriculo & primis viis molestiam causantur, adeoque intemperiem sanguinis augent & ad spastica illa tormenta eminens calcar stimulantque addunt: quam obrem GRATAROLUS de litterat. Valetud.

p. 152.

p. 152. monet: quod in assis interiores carnes potius comedende sint, quam exteriores, quoniam meliores humiditates intus colliguntur: & sicut VOSSIVS iudicat: quod assæ melius, quam elixæ nutriant, quibus, quippe siccioribus plus olei inest, elixis vero, uti humidioribus, plus aquæ, pinguiorem vero humorem magis spiritum innatum detinere: conf. BEHRNS in *Select. diet. Sect. 2. c. 8. f. 13. p. 136. sq.* ubi addit pro suavitate talium carniarum commendanda: Veru ligno juniperino carnes assata, quæ in eo torrentur, odore jucundo eas afficit. Caro vero assata omnis tunc optima est, cum optime olet; odor enim saporis indicium est: hinc varii homines odore assatorum reficiuntur: spectat huc sententia MEYRERI in *Meteorologia p. 329. nidor est excitata e pinguibus rebus per calorem exspiratio, cui plusculum humoris aërei & pinguis inest, dici putant nidorem, quasi nimum odorem ein guter Rauch, ein fetter Jährküchen Rauch: accedit locutio MARTIALIS Lib. 1. epigr. 93. nidor culinae, ein Küchen-Geruch & LINDENIUS Exerc. XIII. f. 283. disferit: nidor grammaticis est odor nidens s. redolens adustionem: conf. *Lexic. Castellian.* a quibus Subjectis, quorum varias qualitates recensuimus, quæ ad Curam assatoriam apta declarari possunt, tamen ea distinguenda sunt, quæ per antipathiam assas carnes calidas tolerare nequeunt, qualem historiam commemorat BIERLINGIUS in *A. N. C. Dec. 1. an. 2. obs. 207. p. 309.* Et sub hac circumspecta & perita Subjectorum discretione assatæ carnes ad Curam dieteticam referri possunt, atque alimenta medicamentosa evadunt: de quibus Ludov. NONNIUS Lib. 1. c. 1. pag. 3. dicit: *alimenta medicamentosa dicuntur, alimenta quidem, quatenus in corporis nostri substantiam familiarari**

*succo commutantur: medicamentoſo vero, quatenus inſtar
medicamentorum alterant & immutant.*

Quando Cura *aſſatoria* ſpecies curæ *dietetica* eſt, ita ex præmiſſis nunc ordo poſtulat, ut indicemus in quo morboſo ſtatu cibus *aſſatus ſalubritatem* quandam promittat, quando nim. *valetudinarii* ab alimentis non omnimode abſtinent, nec eadem plane *faſtidiunt*, nec appetitu nimium *proſtrato* laborant, nec magnam *ventriculi imbecillitatem* patiuntur, nec *ſumma virium* jactura affecti ſunt, ſed *curatorio* etiam ſcopo cum *dieteticis*, quibusdam adminiculis ſublevari poſſunt: quare in genere cibi *aſſati* conducunt in illis caſibus, ubi *majori nutrimento & promptiori virium* refectione opus eſt: hoc aſſertum ſeorſim & ſpecialim ad illos ægros referendum eſt, qui ob *largiorem ſanguinis* profuſionem, non ſolum hujus *moleſtam* penuriam patiuntur, ſed aliquali *virium* languore laborant, ut ſunt *frequentes & effuſæ narium hæmorrhagiæ, hæmoptyſes, hæmorrhoides, Menſium & Lochiorum fluxus, miſtionēs, cruentæ &c.* quo pertinet aſſertum *Zacut. LUSITANI in Prax. Hiſt. L. 3. c. 9. p. n. 484. Col. 1. D. E. Menſtruatæ ſanguinis fluxu* laborant, quo excreto corpus *debilitatur & vires fatiſcunt: maxime ſi largius menſtrua erumpunt animo* linquuntur, ſi *graciles ſint & extenuata.* Hinc fit, ut cogente neceſſitate id offerendum alimentum, quod magis *nutriat & vires cito reſiciat!* quam prærogativam habere *alimentum aſſum firmat* AVICENNA 3. 1. doct. 2. cap. 7. 8. *amplius &c.* quia propriam humiditatem retinet plus, quam *elixum - - ſi experimento hoc confirmes, invenies verum: ex aſſo enim ſive cultello ſcindatur, ſive prematur prelo,*
plus

plus succi exstillat, quam ex elixo: Assa igitur cum sint substantiſſe humidiora elixis, plus nutrient & humiditatem perditam reficient. In quibus casibus autem prospiciendum est, ne major ventriculi imbecillitas assorum tolerantiam impediatur: ubi vel ab eorum usu tamdiu abstinendum est, donec is robur quoddam acquisivit, vel congrua stomachica vel dietetica, vel pharmaceutica auxilia interposita & adhibita sunt. Proinde autem si quaedam Subiecta salutarium quarundam hæmorrhagiarum defectu & suppressione laborant, illis assa relative minus proficiunt, quia duriora, concoctu comparate difficiliora, nutriente sua substantia consistentiora, facilius exsiccantia, sanguinis copiam augentia, consistentiam vero illius quadantenus inspissantia sunt, hinc ad alvi aliarumque partium constrictionem disponunt, earumque hæmorrhagiarum retentionem magis sustentant & confirmant, quam leniunt & mitigant; quibus etiam tales hæmorrhagiæ parcius, impeditius & inordinatius succedunt, iis similiter liberatior assatorum elus incommodus & inconueniens est: idem testatur Zacut. LUSIT. l. c. col. 2. C. Assa elixis difficiliter concoquuntur: & hæc est causa ob quam GALENUS 3. aliment. 12. docet, assa solum a valido ventriculo concoqui, & cap. 3. ex piscibus, qui tenue alimentum præstant, solum robustis assos concedit: itaque concludo in menstruatibus, in quibus menstrua potius cedere, quam coercere est in animo, ut in iis, quæ menstruas purgationes suppressas habent, vel a parte lochia non recte excernunt, assa reproba esse, quia difficiliter concoquuntur & adstringunt, ob siccitatem ab igne in superficie contractam: assatio enim magis siccatur alimentum, AVICENNA l. cit. elixatio vero humectat Galen. 3. alim. 2. Elixia

Elixæ ergo etsi minus nutriant, citius per alvum descendunt. Quibus igitur Sanguis magis deficit, quam abundat & qui individuali quadam ratione ad largiorem & faciliorem Sanguificationem proclives haud sunt, iis sub certa & congrua ordinatione hæc cura magis concedi potest, siquidem saturata & pinguis gelatina alimentosa magis ad saginationem & pinguefactionem contribuit, hinc idem Zacut. LUSIT. loc. c. inquit: quapropter AVICENNA 7. 4. tract. 4. c. 21. & ARISTOT. 4. meteor. 3. assu commendantur magis ad impingandum. Ne igitur exsicceans qualitas assatorum, quæ accusatur, in variis, etiam præsentibus casibus noxam causetur, propterea ROLFINK. in Ord. & Meth. Med. L. 14. Sect. 1. c. 17. p. 987. judicat: ægris nostris commendamus assundas carnes butyro non solum exterius illitas, verum etiam continuo irrigatas. conf. Isaac ISRAELITA Libr. dietar. univers. & partic. c. 34.

§. VII.

Quemadmodum porro ad HIPPOCRATIS admonitionem & observationem cibi *assati humidioribus* Subjectis magis conducunt, ita in singulis affectibus morbofis e serosa & pituitosa colluvie provenientibus curationi *dieteticæ assatoria* ea magis adscribi debent: hinc Subjectis, quæ valde *Catarrbosis* affectibus vexantur, *assata* magis conducunt, quam observationem *ampliori* discursu disquirat & ventilat SCHNEIDERUS l. c. p. 37. ubi variorum medicorum dissentientes rationes & assertiones allegat & p. 42. 43. denique concludit & discursum illum hisce verbis obsignat: *ex hoc igitur efficitur, assata esse sicciora, & ob eam vim hic magis idonea: cum quo asserto CRATO, BONACOSSUS, BOTALLUS, PAPARELLA &c. consentiunt, cavendo*

vendo saltim; ne assata sint nimis tosta, aut plane combusta, quæ potius adstringunt & tenacem alvi occlusionem causantur, qualis alteratio catarrhis ut plurimum insensa est: pertinet huc effatum *Christ. a VEGA de arte medica Lib. 2. Sect. 3. c. 8. p. n. 168. col. 2. assu difficilius coquantur, digeruntur & descendunt: verum valde nutriunt & constantius præbent alimentum; sed ex carnibus, quæ in veru assantur, sunt meliores, circumacta enim probe admodum omni ex parte parantur: non sit tamen ignis admodum validus, ne partes extimæ plus æquo torreantur aut urantur, intimis crudis manentibus: tosta omni modo sicciora redduntur & difficilem admittunt coctionem & ventrem sistunt & ignis quandam contrahunt acrimoniæ & fætidiosam ac adustam amaritudinem.* Catarrhos enim nimis fluidos frequentes & diuturnos exsiccare ac refrænare adjuvant, insuper corpus novo alimento reficiunt. Sicut etiam HIPPOCRATES lib. de alimento §. 4. t. 16. 17. dixit: quod in alimento medicina optimum & malum, malum vero & optimum ad aliquid sit, i. e. pro variante & relatione, ordinatione & usurpatione, ita idem de assatis valer: quicumque itaque pro ratione educationis, regionis, temperamenti robustioris, ætatis vivacioris, consuetudinis &c. cibos duriores & firmiores præ mollioribus appetunt, utpote populi hyperborei, Dani, Porussi, Batavi, Frisii, Pomerani, Poloni, Russi, Guesphali, illis cibus assatus pro nutrimento, firmamento & robore magis conducit, quam elixus, quorum appetitus etiam majori voluptate in illum magis, quam in hunc flagrat. Sicut etiam ventres annotante HIPPOCRATE Sect. 1. aph. 15. hyeme & vere natura calidissimi sunt, his etiam temporibus alimenta plura exhibenda, quoniam

quoniam innatum calorem majorem habent, insuper nutri-
 mento copiosiore indigent, quod etiam CELSUS L. 7. c. 21. 23.
 ÆGINETA L. 7. c. 53. confirmant, ita HIPPOCR. L. de salubr.
 vict. rat. ab init. ordinat, ut assa omnia hyeme comedantur,
 vere autem assa cum elixis commutentur. Præterea in a-
 liis Scrofulis & pituitosis morbis victus assatus majorem o-
 pem promittit, quam alius: huc imprimis referimus hy-
 dropicos affectus, in quibus præcipue cavitas abdominis
 multa tali colluvie lymphæ de pravatæ repleta, onerata, fi-
 milique amurca intestina nimium humectata & emollita
 sunt, quibus cibus assatus modice ingestus, nunc etiam di-
 gestus, consistentia sua comparate sicciori aut glutinosa
 non æque inconueniens & molestus est, ac humidus vel
 elixus: ideo in diro tali morbo plurimi medici abstinenti-
 am a liquidis injungunt: ob id alimenta assata diutius in
 intestinorum canali morantur, nec tam cito, sicut humida
 elabuntur, quare plenius & certius nutritivam & robo-
 rantem suam partem corpori ægrotanti largiuntur; spe-
 ciat huc consilium SEBIZII l. c. p. 576. elixæ carnes minus
 conveniunt iis, quibus alvus multum fluit, quique humidis
 frigidisque affectibus, ut Hydrope & destillationibus: his
 enim sicca sunt salubriores. Unde HIPPOCRAT. aphor. 59.
 Sect. 7. corporibus humida carne præditis siccantia præscri-
 bit & proiu etiam assa: idem etiam Dav. LIPSIUS, RON-
 DELTIUS, PLATERUS, SENNERTUS & plurimi relique
 medici, ubi de diæta in Hydrope agunt, assa elixis præse-
 runt, modo ventriculo alternante ope roborante aut sto-
 machico auxilio succurratur. Et sicut popularis accusa-
 tio nonnullorum hominum, qui valde pblegmatici tem-
 peramenti sunt, daß sie süßiger, feuchter, kalter Natur sind,
 qui

qui præterea famelico avidoque appetitu præditi sunt, frigidus, humorosus affectus iis tribuit, ita in ordinanda cura dietetica cibi *assati* exsiccante, roborante, nutriente & leniter adstringente scopo illis *magis* prosunt. Hæc annotatio igitur referenda & concilianda est cum infectione scabiosa humida, cum ulceribus manantibus, tumoribus œdematosi, hydropo particulari, crebris secessionibus & defluxionibus serosis catarrhalibus, in quibus singulis vitus *assatus* præsentem Curam assatoriam ex parte constituit.

§. VIII.

Hæc Cura assatoria illis etiam conducit, qui a *pregresso* multo usu mollium ciborum contra consuetam diætam molestias & incommoda ventriculi provocaverant, velut *stultentiam*, *cardialgiam*, capitis dolores, vertiginem &c. illis *perita* ordinatione vicissim caro *assata* medicamentosam efficaciam largitur, quæ *melius* digeritur, in quam etiam ventriculus *individuale* & naturale suum robur *magis* exercere potest: Ea enim est fere *omnium* hominum *personalis* qualitas, ut in *certo* quodam corporis sui *viscere* & parte, ac *œconomie* vitalis munere & officio *præpollens* quoddam robur & proclivitatem contineant, hinc quidam homines ita dicto *ardente* ventriculo & magna atque *robustavi* digerendi præditi sunt, sie haben einen hiesigen Magen, und können leichter, lieber und besser harte als weiche Speisen vertragen, ein gut Stück Braten und Schüncken schlägt besser bey ihnen an: hisce igitur Subjectis in quolibet affectu, ubi adhuc *appetitu* quodam gaudent, *assatoria* cura utilitatem quandam promittit. Deinde eadem Cura locum *congruum* invenit, in *quolibet* alvi *sta-*

xu p. n. five diarrhæa pituitosa & biliosa, five dysenteria fuerit, hinc HIPPOCRATES Lib. 2. de diætâ §. 32. t. 1. seq. allerit: quæcunque tosta aut assata sunt, alvum magis fistunt, quam cruda, propterea quod humiditas, itemque pinguitudo per ignem ablata sunt. Cum itaque in ventrem incidierint, humiditatem ex ventre erabunt: & Lib. de affectione. §. 44. c. 41. CARNES percocta & exassata, utraque debiles sunt ad robur augendum: ad secessum vero percoctæ commode sunt, assata vero magis fistunt: quæ vero moderatam habeat & cocturam & assaturam, hæc & ad robur & ad secessum moderate se habent: huic testimonio annexo Zac. LUSITANI assertum in Med. Princ. Histor. L. 2. hist. 83. quæst. 49. HIPPOCRATES ad alvi profusivum cohibendum Lib. II. de diætâ assata & tosta optima esse asseverat, nam ventrem retinent. SICAVICENNA 16. Lib. 3. tr. 2. c. 7. pisces assutos & oryzam torrefactam in alvi profusivo propinat: hunc assatum cibum in alvi fluxibus multi alii medici salubrem prædicant, velut SEBIZIUS l. c. p. 576. idem etiam ex STRAUSSIO BONETUS in Polyalb. Lib. 4. c. 30. p. 590. testatur: quod in diarrhæa carnes magis assæ, quam elixæ comedendæ sint: quid quod DIOSCORIDES allegat, quod HELVETI ad alvi fluxus sistendos caseos ustos adhibeant, qui eo turturem assum etiam commendat, quem LæL. a FONTE imitatur Consult. 39. p. 251. & ad alvi adstrictionem solvendam elixa præfert: Consult. 55. p. 339. conf. BEHRNS Sel. diæt. Sect. 2. cap. 1. §. 7. p. 43. Etenim dum assatione superficies carniû & membranoso-gelatinosa earum substantia exsiccat, inspissatur & incrustatur, tunc sub digestionem massa illa cibaria pultaceam viscosam consistentiam assumit, qua lubricam, lævem, humidam & mollem

lem intestinorum superficiem quasi *conglutinat*, adeoque *crebram dejectionem* continet & *coercet*; siquidem fere in singulis subjectis contingit, ut a *crebriori assatorum ingestione* *albina excretio* *ficior*, *durior*, *parcior* & *tardior* reddatur, hinc *carnes assatae* *durius*, *siccus* & *firmius* præbent *nati inmentum*, prout in præcedentibus indicatum fuit. Ob id etiam cibi assati *illis* commendantur, quorum *intestina* *anymia humiditate* & *mollitie statulentis* molestiis sæpe obnoxia sunt, *conf. Joh. FIENUS Lib. de flatibus p. 43. BEHRENS l. c. p. 43.* Eodem respectu ad *Vomitum Gravidarum* *Roder. a CASTRO de Morb. Mulier. L. 3. c. XI.* assata commendat & ab usu liquidorum pinguium dissuadet. Præterea nonnulli medici ad *Paralyfin* & *convulsiones vitium assatum*, præ elixo laudant, velut *SENNERTUS* ubi *horum morborum Dietam* præscribit, *DOLÆUS in Encycl. med. L. 1. c. XI.* *BEHRENS l. all.* sed quia magis ob rationes, quæ facile pro *dubis* & *incertis* agnosci possunt, id iudicant, *ita talis commendatio non pro fida & certa* propagari potest, ni affectus illi a causa *nimis humida* & *frigida* p. n. ortum ducant; idem etiam iudicandum est de assatorum usu in *memorie imminutione* *sec. Læl. a FONT. Consult. f. 1. pag. 323.* Addimus adh. decisionem quæstionis an assata in *Peste* magis, quam elixa conducant, quam *DIEMERBROECK Lib. 2. de Peste cap. 6. §. 6.* hisce verbis profert: *videndi profecto sunt illi medici, qui in pestilenti constitutione dietam exquisitam præscribere volentes, omnes carnes assari scrupulosissime præcipiunt, ut hoc pacto earum humiditas consumatur; baud secus, ac si ciborum succi pejores forent illa humiditate, quæ cum condimentis affunditur & pejores pota, qui post siccos cibos necessario superbibitur. Videntur nescire, cum*

cibus elixis longe commodius varias herbas, fructus, aliasque res malignæ corruptioni ac putredini resistentes, visceraque corroborantes & ad feliciores coctiones præparantes coqui posse, quam cum assatis: ac proinde nihil esse, quod elixatorum usum magis, quam assatorum damnent. Præter hæc carnes assas laudat Piso in palpitatione cordis p. 175, in asthma continuo p. 26. quando a serosa colluvie proveniunt.

§. IX.

Singulis hisce contemplationibus & observationibus, plurima parte *practicis*, hæctenus allegatis & conciliatis, annectimus usum carniū *assatarum salubrem* in curationibus *diuturnis*, vel *præservatoriis*, vel positivis principalibus & directis; quando ad *avertendum*, vel *mitigandum* vel *tollendum certum morbum* Curationes *successivæ* sub quadam temporis mora instituuntur, aut *intervals* quædam ordinantur & admittuntur, ut interea adversa valerudo melius superetur, radicitus extirpetur & vires naturales resciantur & colligantur: quoniam autem usplur. *appetitus* hominum in cibo *asso* suavitatem & *gratiam* quaerit, insuper *alimenta*, quæ cum *oblectamento* ingeruntur *magis roborant*, meliusve nutriunt, assatus etiam victus juxta præmissam explicationem citius nutrit & rescit, ideo in ejusmodi Curationibus *conjuncta* Cura assatoria locum congruum invenit. Etenim quando propterea quidam elixorum laudes tuentur, hanc causam proferre sciunt, quoniam sub elixatione herbæ, fructus, semina misceri possunt, quæ concoctionem faciunt, ventriculum roborant, cnylum purificant, intestina firmant, status dissipant & avertunt, tunc requirente necessitate *assatum variis*

Stoma-

Stomachicis, carminativis & roborantibus conspergi, aut frustulis aromaticarum & balsamicarum specierum trajici, aut succo similis qualitatibus aspergi & humectari potest: huc pertinet consilium Laz. RIVERII Prax. L. 17. c. 3. tit. de Febre Hectica, ita inquit: *carnes elixæ præferantur assis* (videlicet in illa febre; quamvis in illa ægri communiter carniæ esum nausea & fastidio prosequantur) *quæ facilius inflammantur, & in bilem vertuntur, elixæ magis humectant.* Si tamen assis æger humectetur ea minus coquenda sunt, & temperanda succo limonum, citrii, arantiorum, vel omphacis infuso: aut in sartagine assatoriam conjiciantur folia & baccæ lauri, segmenta cinnamomi, herbæ menthæ, majoranæ, salviæ, thymi, semina carvi, cumini, sceniculi, amomi &c. ut cum gelatina & pinguedine, ab affo stillante, imprægnentur & frigrantur, & cum hoc jure aut embammate assatura perfundatur. Sicut in nonnullis imperialibus civitatibus usu aut consuetudine receptum est, clunes vervecinas allii bulbis, trajicere & assare, indeque cupedias, aut suavissimum cibum conficere. Quoniam etiam sub usu & Cura Thermarum & Acidularum excretionibus præc. alvi & urinæ augentur, præterea humores Subjectorum quadantenus minuuntur & consumuntur, ideo præter dieteticæ & pharmaceuticæ roborantia & stomachica etiam carnes assatæ præ elixis commendantur, ne alvina excretio augetur, sed ut citius necessarium nutrimentum reparetur; nam reliqua humiditas hisce aquis restituitur. Denique in nonnullis aliis prodigiosis excretionibus, velut urinæ in diabete, quippe cæteroquin rariori affectu, nimio sudore excedente, profusione genituræ, fluore albo, ulceribus valde manantibus, Coryza habituali, sub Salivatione, carnes assatæ usu suo

medi-

medicam efficaciam promittunt: Et tali modo usus carni-
um etiam assatarum non luxuriosus, sed fructuosus est: quo
spectat effatum PLUTARCHI *orat. 2. de esu carn. pr. edamus
carnes, sed fame non luxuria impuls; interficiamus animal,
sed miserrantes & dolentes, non insultantes & excruciantes.*
Porphyrus de abstinentia. ATHENÆUS *Deipnos. L. 4. c. 12.*
& 23. Cæl. RHODIGINUS Lib. 28. Lect. antiqu. c. 2. Extra
usum autem medicum & elixæ & assæ carnes cum *tempe-*
rantia usurpentur; quo etiam pertinet illud VENUSINI
Poetæ L. 2. Satyr. 2. Accipe nunc victus tenuis, quæ, quan-
taque secum afferat: imprimis valeas bene, nam varæ res
ut noceant homini credas memor illius esæ quæ simplex
olim tibi sederit, at simul assis miscueris elixis simul conchy-
la turdis. An denique cum assatis carnis miracula per-
fici queant, ut *Georg. WALLINUS in disquis. de Sancta Geno-*
væsa Part. II. Sect. 8. p. 208. sq. ita scribit: *num credibile est,*
perdices assatas, facto signo crucis, vivas iterum evolasse,
quod St. Nicolaus Toletanus fecisse dicitur, plane dubitan-
dum est. Et hæc sunt, quæ hoc themate de *Cura assatoria,*
von der Braten-Cur explicare placuit, quam consideratio-
nem Vir Perillustris consummaræ eruditionis & insignis
bonarum Scientiarum Fautor & adjutor occasione disser-
tationis de *Jejunii usu medico von der Hunger-Cur,* tractan-
dam & ventilandam gratiosè proposuit, cui desiderio hoc
labore, pro virium tenuitate satisfacere & promissis ego
Præses stare volui. Rogamus ultimo divinam bonita-
tem, ut præsentem hanc opellam cælesti sua benedictio-
ne comitetur, efficiatque, ut salutaris usus, dignam eam
reddat, nec non exoptatus eam secundet fructus atque

F I N I S.

Kalle, Diss., 1748 (1)

ULB Halle

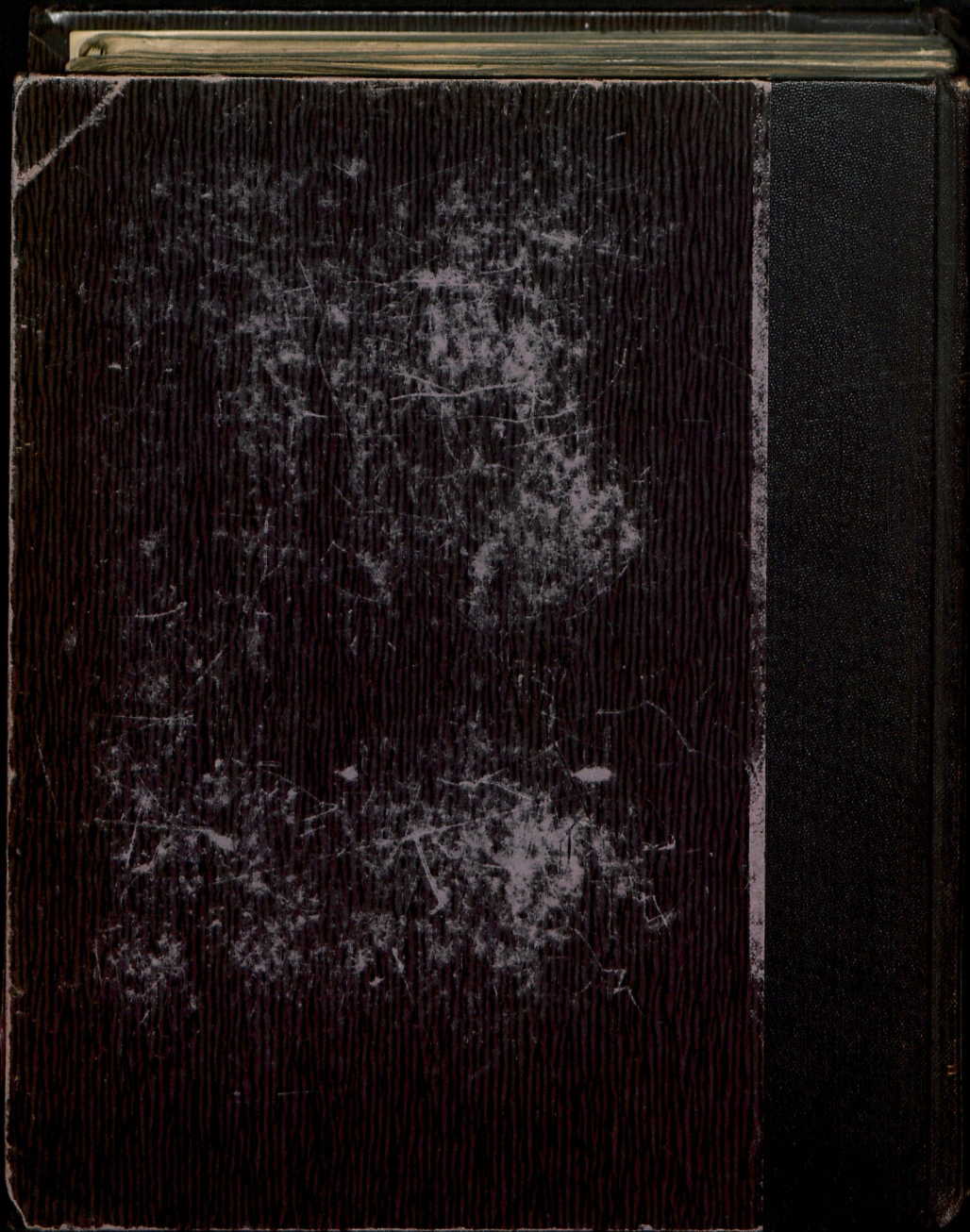
002 729 407

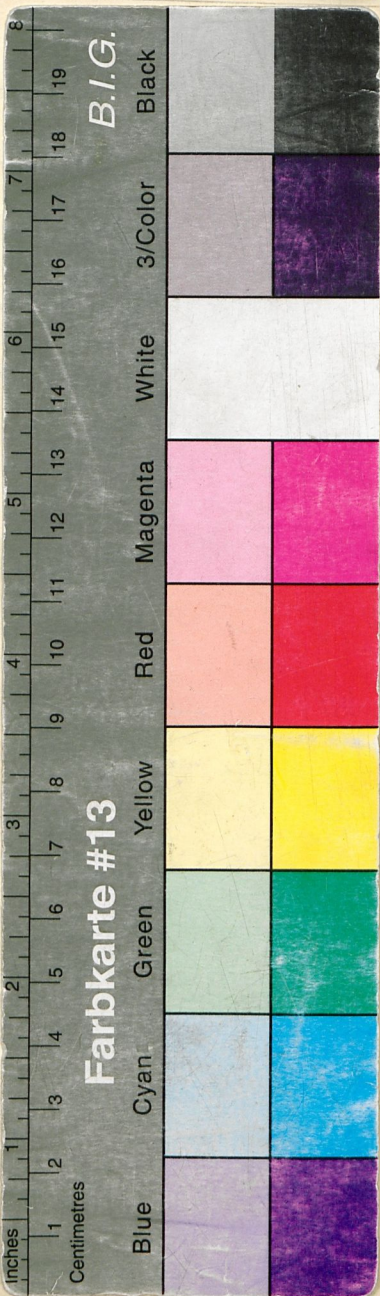
3

56

v. 18

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
CURA ASSATORIA,
Von
Der Braten-Cur;

1748
1a

Quam
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiöse Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
PRÆSIDE
DN. D. MICHAELÈ ALBERTI,
SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDE-
CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFES-
SORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.
FACULTATIS MEDICÆ SENIORE,
DECANO SUO SPECTATISSIMO,
Domino Patrono, ac Promotore suo, omni honoris cultu prosequendo,
PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,
ANNO MDCCLXVIII. D. SEPTEMBR.
HORIS LOCOQUE CONSVETIS
PUBLICÆ AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI SUBJICIET
RESPONDENS
CHRISTIANUS GOTTLOB DEMIANI,
MUSKAVIA-LUSATUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

